

COVID-19'la İlgili Kara Paranın Aklanması ve Terörün Finansmanı Riskleri ve FATF'in Beklentileri

2020 yılı'nın sonlarına yaklaştığımız şu günlerde, başta Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere ülkelerdeki artan vaka sayılarıyla ve ikinci dalga kapanmalarıyla birlikte COVID-19 hayatımızda oldukça önemli bir yer tutmaya devam ediyor. Salgının yaratmış olduğu çeşitli zorlukların ve küresel ekonomi üzerindeki kritik etkilerinin iyi bir şekilde özümsemesi gelecek süreçte ülkelere ve toplumlara yol göstermesi açısından da büyük bir önem arz ediyor.

Bu çerçevede 2020'nin Mayıs ayında Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) yayınlamış olduğu COVID-19 ile ilgili Kara Paranın Aklanması ve Terörün Finansmanı Raporu¹'nin da önümüzdeki dönemde önemini koruması hatta yeni karşılaşılan durumlarla beraber ileride güncellenmesi bekleniyor. Bu rapor temel olarak COVID-19 krizinden kaynaklanan yeni kara para aklama ve terör finansmanı tehditlerine ve güvenlik açıklarına yönelik zorlukları, örnek durumları, sektördeki iyi uygulamaları ve politika oluşturucu düzenleyici ve denetleyici kurumların vermiş olduğu ilk tepkilerin bir özetini ve ilgili tavsiyeleri içeriyor.

FATF raporunda başta dolandırıcılık (fraud), siber suçlar, kamu fonlarının veya uluslararası mali yardımlarının yanlış yönlendirilmesi veya kullanılması gibi COVID-19 ile ilgili suçlardaki artışın, yasadışı aktörler için yeni gelir kaynakları yarattığının altını çiziyor. Bununla beraber COVID-19'u kontrol altına almak için alınan çeşitli önlemlerin de suç ekonomisini etkilediğini, suçlu davranışlarını değiştirdiğini, böylece kâr amacı güden suçluların farklı yasadışı davranış biçimlerine geçebildiğini belirtiyor.

Rapor'a göre COVID-19 salgını, kamunun ve özel sektörün düzenleme ve denetlemeden gelen kara paranın aklanması ve terörün finansmanını (AML/CFT) önleme yükümlülüklerini uygulama yeteneğini ve şüpheli işlem bildirimini ve uluslararası işbirliğine ilişkin politika reformlarını etkilemektedir.

FATF'e göre bu tehditler ve güvenlik açıkları, ortaya çıkan kara para aklama ve terörün finansmanı risklerini temsil etmektedir ve bu riskler başta;

- Suçluların müşterini tanı tedbirlerini atlamanın yollarını bulmasına;
- Yasadışı fonları taşımak ve gizlemek için çevrimiçi finansal hizmetlerin ve sanal varlıkların kötüye kullanımının artmasına ;
- Gerçek ve tüzel kişilerin yasadışı gelirleri gizlemesi ve aklamaları için bir araç olarak ekonomik canlandırma önlemlerinden ve konkordato ilan etme planlarından yararlanmasına;
- Düzenlenmemiş ve denetimin yetersiz olduğu finans sektörlerinin artan kullanımının suçlulara yasadışı fonları aklamak için ek fırsatlar yaratmasına;
- Yerel ve uluslararası mali yardımın ve acil durum finansmanının kötüye kullanılması veya kötü kullanıma yönlendirilmesine; ve
- Suçluların ve teröristlerin COVID-19'u ve bununla ilişkili ekonomik gerilemeyi geliştirmekte olan ülkelerde nakit yoğun ve yüksek likiditeli iş alanlarına geçmek için kullanmasına neden olabilmektedir.

Artan Kara Paranın Aklanması Tehditleri

Rapor'a göre FATF üyelerinden, gözlemcilerinden ve açık kaynaklardan gelen raporlar, suçluların başta artan dolandırıcılık faaliyetleri ve siber suçlar yoluyla COVID-19 salgınından kar etmeye çalıştıklarını gösteriyor.

¹ <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/covid-19-ml-tf.html>

Rapor'un yayınlandığı tarih itibariyle öne çıkan dolandırıcılık faaliyetleri arasında **i)** Yetkililerin kimliğine bürünerek kişisel bilgilerin toparlanması ve maddi yardım toparlanması; **ii)** Tıbbi malzemeler ve ilaçlar gibi temel ürünlerde sahtecilik yaparak karşı taraflardan para toplanması; **iii)** Sahte hayır kurumları için para toplanması; **iv)** COVID-19'a çözüm getirdiği iddia edilen şirket ve çözümler için para toplanarak hileli yatırım dolandırıcılığını yapılması yer alıyor.

Listelenen bu dolandırıcılık faaliyetlerine ek olarak elektronik posta ve kısa mesaj (SMS) dolandırıcılığı, fidye yazılımı saldırıları gibi siber suçlardaki artışlar, insan ticareti ve işçilerin sömürülmesi ve çevrimiçi platformlarda çocuk istismarının yapılması da öne çıkan diğer başlıklar olarak raporda yer alıyor.

Rapor'da FATF üyeleri tarafından COVID-19'la bağlantılı herhangi bir terörizmin finansmanı tipolojisi belirtilmemiş olsa da Birleşmiş Milletler² tarafından yayınlanan bir bildiri de terörizmle ilgili tehditlerin devam ettiği belirtilmiştir. Buna göre toplumun ve kamunun dikkati COVID-19'la mücadele üzerindeyken terörist grupların da bu durumu terör ve terör finansmanı faaliyetleri için fırsatlar görebileceğinin altı çizilmiştir. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler, COVID-19'a verilen uluslararası insani yardımlar ve müdahaleler arttıkça, harcanacak fonların teröristlere ve terörist gruplara gitmesi riskini azaltmak amacıyla risk bazlı yaklaşımın uygulanması gerektiğinin önemini vurgulamıştır.

FATF Rapor' un ikinci bölümünde ise uluslararası farklı düzenleyici ve denetleyici kurumlardan gelen AML/CFT'ye ilişkin politika uygulamalarına ilişkin bilgilendirmelerde bulunmuştur. Buna göre ortaya çıkan yeni risklerin ve güvenlik açıklarının yönetilirken, COVID-19'a daha hızlı yanıt vermek amacıyla alınması gereken öneme, hızlı ve etkili bir şekilde uygulanması gereken tedbirlere ilişkin de tavsiyelerde bulunmuştur. Bu tavsiyeler arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

- COVID-19'un AML/CFT riskleri ve sistemleri üzerindeki etkisini değerlendirmek için yerel koordinasyonun ve iş birliğinin sağlanması;
- Özel sektörle olan iletişimin güçlendirilmesi;
- Müşterini tanı tedbirlerinde risk bazlı yaklaşımın tam olarak uygulanmasının teşvik edilmesi; ve
- Elektronik ve dijital ödeme seçeneklerinin desteklenmesi.

Gelecek Adımlar

FATF 23 Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirdiği Genel Kurul Toplantısı'nda³ yayınlamış olduğu bu raporun hala geçerliliğini koruduğunu ve öneminin de artarak devam ettiğinin altını çizdi.

Ülkelerin aktif bir şekilde suçluların ve teröristlerin COVID-19 salgınından nasıl yararlanabileceklerini belirlemesi, değerlendirmesi ve anlaması gerektiğinin altını çizerken risk bazlı yaklaşımın da tespit edilen kara paranın aklanması ve terör finansmanı risklerine ilişkin tedbirlerin uygulanması ve risklerin azaltılmasındaki önemini hatırlattı.

Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele (AML) Çalışma Grubu Hakkında

Mevzuat Uyum Derneği - Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadele (AML) Çalışma Grubu olarak aramıza katılacak üyelerimizle birlikte karşılaştığımız bu tip zorlukları ve uluslararası en iyi uygulamaları detaylı bir şekilde tartışmayı, hazırladığımız çalışmalarını ilgili paydaşlarımızla paylaşarak toplumsal farkındalık oluşturmayı ve mevcut uygulamaları geliştirmeyi amaçlıyoruz.

² <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2020-04-09/secretary-generals-remarks-the-security-council-the-covid-19-pandemic-delivered>

³ <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfgeneral/documents/covid-19-impact-oct-2020.html>